

MÉRLEGEN AZ EURÓPAI UNIÓ

EU IN THE SPOTLIGHT

Csirmaz Andrea

ÖSSZEFOGLALÁS

Kutatásom apropóját az adja, hogy az az europszkeptikus hozzáállás, amit magam körül érzékelek, hogyan fér össze azokkal a kézzel fogható előnyökkel, amelyeket az EU nyújt. Ebben az írásban azt vizsgálom, hogy objektív tényezőket figyelembe véve, van-e okuk az embereknek negatívan vélekedni az Európai Unióról.

Sokan vannak, akik támogatják az Unió fennállását, és próbálják elősegíteni a további fejlődést. Ugyanakkor sok ember érzi ezt az elköteleződést túl szorosnak illetve megkérdőjelezi a tagországok önállóságát. Néhányan úgy vélik, a szuverenitás átruházása az Unióra megszünteti a nemzetállamok önálló döntéshozatali képességét.

Érdeklődésem középpontjában az állampolgárokon belül is személyes érintettségem okán elsősorban a hallgatók állnak. Érdekel milyen hatással vannak ránk az uniós intézkedések, és a szabályozások. Azok a kézzelfogható előnyök és esetleges hátrányok, amelyekkel nap, mint nap szembesülhetünk.

Szeretném megismerni az Unió legfontosabb tényeit és a költségvetését. Szeretnék kiemelten foglalkozni egyetemistaként az Erasmus+ lehetőségeivel illetve szükségesnek gondolom kifejteni a szabad utazási lehetőségeket a schengeni-térségben. Kutatásomhoz azért választottam pont ezeket az életminőséget vizsgáló mutatókat, mert úgy gondolom, ezek kézzelfogható eredményeket mutatnak, egyetemistaként és átlagos uniós polgárként ezekkel a mindennapokban is találkozunk, és az eredmények valóban érezhetők a saját bőrünkön.

Kulcsszavak: Európai Unió, Erasmus, uniós állampolgárság

ABSTRACT

In my research, I am interested in the effect of the measures and regulations on citizens and students.

Many people support the existence of the Union and try to promote its further development. At the same time, many people feel that this commitment is suffocating, too tight, and many question the independence of the member states. Some believe that the transfer of sovereignty to the Union will eliminate the ability of nation-states to make independent decisions.

I am interested in accurate information and facts about our country. As an university student, I would also like to focus on Erasmus+ opportunities. After that, I think it is definitely necessary to explain the free travel possibilities in the Schengen area. I would like to examine the rules and possibilities associated with travel.

Keywords: European Union, Erasmus, EU citizenship

BEVEZETÉS

A II. világháború súlyos következményekkel járt minden szektorban. Az országok gazdaságilag kimerültek, több millió ember kényszerült lakóhelyét elhagyni. A háborút követő években a politikusok igyekeztek tanulni elődeik hibáiból, szerettek volna békében élni egy erős államban, és felismerték azt a tényt, miszerint ezt a célt közösen egyszerűbb megvalósítani.

1949. április 4-én megalakult a NATO, 1949. május 5-én pedig létrejött az Európa Tanács. 1951. április 18-án 6 állam írta alá az Európai Szén-és Acélközösségről szóló szerződést, amely 1952-ben lépett hatályba. Az Európai Gazdasági Közösséget (EGK) és az Európai Atomenergia-közösséget (Euratom) az 1958. január 1-jén hatályba lépő Római Szerződés aláírásával tették

hivatalossá. Törekedtek a gazdasági élet fejlesztésére, a politika stabilitására, az életszínvonal emelésére és a tagállamok közötti szorosabb kapcsolat elérésére (Az Európai Unió története 1945-től 1959-ig, 2022). A tagállamok 1967 júliusában aláírták az Egyesítési Szerződést, melynek köszönhetően a három közösség egyesült (I2). Európa leghosszabb békés és stabil időszaka kezdődött az Európai Közösségek létrehozásával.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A kutatási kérdés számos módon megválaszolható; ebben az írásban arra törekedtem, hogy a célcsoportom (hallgatók) szempontjából leginkább releváns nézőpontot válasszak. A mérlegre tételhez szeretném megismerni az Unió születésének előzményeit, legfontosabb tényeit, és a költségvetését. Pontos információkra, tényekre vagyok kíváncsi országunkat illetően. Az életminőséget kutatva rengeteg mutató adódik, amivel az EU előnyei vizsgálhatók, ezek közül igyekeztem a hallgatói szempontból leginkább látható és legközvetlenebbül tapasztalhatókat kiválasztani. Hallgatói szemmel kiemelendők tartom az Erasmus+ lehetőségeit, a schengeni tér-ségben való szabad utazási lehetőségeket, illetve a mobilkommunikációt érintő közösségi szabályokat. A kutatásomban szereplő előnyök kiválasztásánál az Eurobarometer statisztikája nyújtott segítséget, az első helyekre kerülő előnyöket jelenítettem meg kutatásomban. A felméréstük alapján a magyar válaszadók által első három helyre sorolt előny az EU-s tagságot illetően, a szabad mozgás és utazási lehetősége, a hosszantartó évtizedek óta fennálló béke, illetve a gazdasági fejlettség és annak előmozdulása. A negyedik helyre a szociális jóléti szint emelkedése került, ideértve az oktatást is (I15).

EREDMÉNYEK

Magyarország helyzete az Unióban

A koronavírus-járvány kitörésének időszakában a magyar gazdaság legjelentősebb ágazata az ipar volt (23,5%). A szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás, a nagy- illetve kiskereskedelem, az áru és a személyszállítás 17,7%-ot tett ki (I12).

1. táblázat: Magyarország adatai az Unióban

Megnevezés	EU ¹	Magyarország
Fiatalok aránya a társadalomban (15-29 éves korosztály)	16,3%	16,8%
Nemek közötti bérszakadék	13,0%	17,2%
Mínimálbér	nincs adat	541,7 €
Társadalmi kirekesztés kockázatának kitett emberek	22,0%	17,8%
Fiatal iskolaelhagyók, iskolát be nem fejezők aránya	9,9%	12,1%
Inflációs ráta	2,9%	5,2%
Munkanélküliségi ráta	7,2%	4,1%
Fiatalok munkanélküliségi rátája	17,6%	12,5%
GDP (egy főre vetítve)	27 810,0 €	13 660,0 €
Bruttó államadósság	88,1%	76,8%
Államháztartási hiány (-) / többlet (+)	-4,7%	-6,8%

Forrás: eurostat-countryfacts

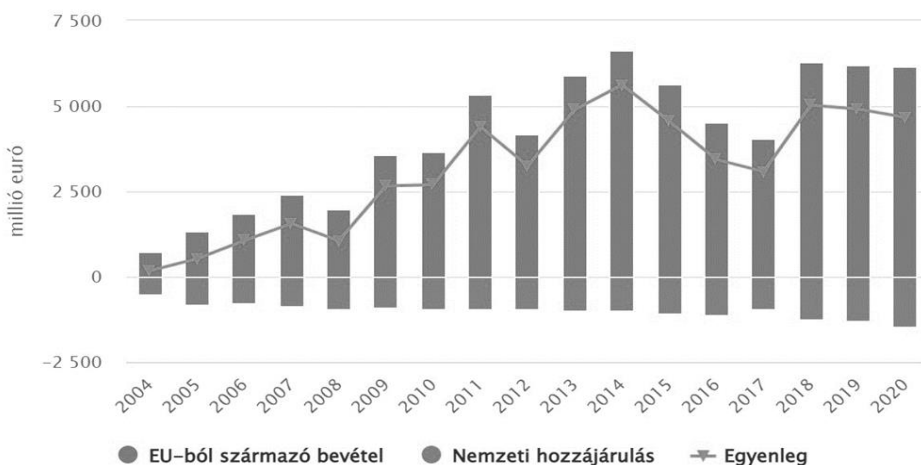
Az 1. táblázat az Európai Unió és Magyarország néhány adatát hasonlítottam össze. Látható, hogy az értékek több pontban is meghaladják az uniós átlagot, azonban van olyan eredmény, amelyben jóval alulmaradunk. A nemek közötti bérszakadékok közel 4,5 százalékponttal az iskolát elhagyó fiatalok mértéke pedig 2,2 százalékponttal a rosszabbnak tartott irányba térnek el

¹ Magyarországot is magába foglalva.

az átlagtól a 2020-as adatok alapján. Az inflációs ráta hazánkban és Lengyelországban volt a legmagasabb 2021-ben, melynek mértéke 5,2% volt. A munkanélküliség tekintetében hazánk alacsonyabb rátával rendelkezik, mint az EU-s átlag. Ezt az adatot természetesen torzíttja bizonyos mértékben a közfoglalkoztatottak száma, ugyanakkor a végeredmény jól látható.

Költségvetés

Az EU 27 országot fog össze, melyek össznépessége 450 millió fő. Költségvetése viszonylag kicsi – mindössze évi 150 milliárd euró (I3). Az EU méltányosan, az országok anyagi lehetőségeinek figyelembevételével állapítja meg, hogy az egyes tagállamoknak mennyit kell befizetniük az uniós költségvetésbe. Minél nagyobb gazdasággal rendelkezik az adott ország, annál többel járul hozzá a közös kasszához. Az uniós költségvetés célja nem az anyagi javak újraelosztása, hanem hogy forrásokat biztosítson olyan közérdekű célok megvalósításához, amelyek minden európai számára fontosak. Országunk az EU-s csatlakozás óta a kedvezményezett államok közé sorolható. Ez azt jelenti, hogy több támogatást kap, mint amennyit befizet. A koronavírus járvány kitörésének évében Magyarország 1,5 milliárd euróval járult hozzá az Unió bevételéhez. Ugyanebben az évben azonban négyszer több pénzzel (6,1 milliárd euró) támogatta az EU országunkat. A következő diagramon (1. ábra) szemléltettem az EU-s, illetve a nemzeti hozzájárulás mértékét évenként lebontva (I4).

1. ábra: Magyarország egyenlege az EU költségvetésében (millió euró)

Forrás: eurostat

Erasmus+

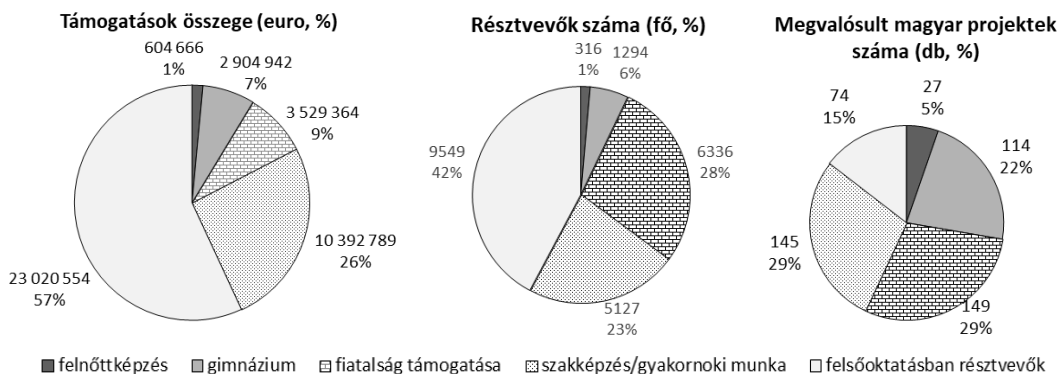
Az Európai Parlament Eurobarometer felméréséből kiderült, hogy a magyar válaszadók a vezető előnyök közé sorolták a szociális jóléti szint emelkedését, amely magába foglalja a nyugdíjazás pozitív irányú változását, az egészségügy helyzetének javulását, illetve az oktatás helyzetét is, ezért érzem fontosnak foglalkozni az egyetemi hallgatókat leginkább érintő oktatási programról a következőkben (I15). Az Erasmus+ egy, az Európai Unió által finanszírozott oktatási, képzési és sportprogram. Az Erasmus+ lényegében abban segít, hogy a programban részt vevő országok között csereprogramok megszervezésére kerüljön sor, többségében diákok között. A program jóvoltából a külföldön tanuló egyetemisták és gyakornokok fejleszteni tudják a kommunikációs képességeiket, az idegennyelvi tudásukat, és olyan humán készségeket tudnak elsajátítani, amelyek a későbbiekben, a munka világában óriási támaszt nyújtanak. A résztve-

vőknek arra is lehetőségük nyílik, hogy a külföldi tanulmányaikat szakmai gyakorlattal kombinálják (I11).

A programban részt vevő diákok pénzügyi támogatásban is részesülhetnek, ezáltal könnyebben tudják fedezni kiadásait. A programban közreműködnek az Európai Szabadkereskedelmi Társulás tagjai, amelyek az Európai Gazdasági Térség tagjai is egyben. A 27 EU-s tagországhoz tehát csatlakozik Norvégia, Izland és Liechtenstein is. Ezen országokon kívül a tagjelölt országok és potenciális tagjelöltek is társulnak, úgy, mint Szerbia, Törökország illetve Észak-Macedónia (I16).

A nyelvi támogatás az egyik legfőbb célkitűzése a programnak. Ezen kívül az uniós vállalkozások versenyképesebbé tudnak válni, hiszen egy tehetségesebb, nyitottabb szemléletű munkaerő állománya fog a rendelkezésére állni. Az európai identitás kialakulása és annak megerősítése kiemelten fontos az Európai Unió jövője szempontjából (I1).

A 2. ábrán jól látható, hogy 2020-ban 22 622 felsőoktatásban, szakképzésben, iskolai oktatásban vagy felnőttképzésben részt vevő szereplője kapott lehetőséget arra, hogy külföldön tanulhasson. Az Unió 2020-ban összesen 40,45 millió euróval támogatta a magyar résztvevők mobilitását (I8). Habár a program népszerűsége érezhető – a Tempus Közalapítvány adatai szerint 2007-ben körülbelül 3000 szerződést kötöttek, míg 2013-ra ez a szám megduplázódott (I9) – arányaiban még mindig kevés diák jelentkezik a programra, hiszen befogadóképessége jóval nagyobb, mint a jelentkezők száma. Ennek oka elsősorban az ismeretlentől való félelem és a szeretteink nélkül töltött idő. Természetesen akadályozó tényező lehet a gazdaságilag hátrányos helyzet is. Mindent összevetve azonban a saját félelmeinken túllendülve észre kell vennünk azt, hogy a program minden hozadékán túl életre szóló élmény lehet, ami minden tekintetben építő hatással lehet ránk, a tudásunkra, a személyiségünkre, és az emberi kapcsolatainkra. Uniós tagországgént a magyar diákok is évek óta megkapják ezeket a lehetőségeket, a kalandvágyóbb diáktársaink pedig ki is használják ezt.

2. ábra: Magyarország adatai a 2020-as évre vonatkozóan

Forrás: europa.eu/fachsheet, saját szerkesztés

Utazás az EU-ban, roaming díjak

A következő általam vizsgált tényező, az utazási lehetőségek illetve az azzal járó kedvezmények. Az Eurobarometer statisztikája alapján, a megkérdezett magyar polgárok ugyanis a négy alapszabadságot tartják az EU-s csatlakozás legpozitívabb eredményének (I15).

A schengeni térség 1985 óta folyamatosan bővül, és több mint 400 millió embernek biztosítja a szabad mozgást különösebb eljárás nélkül. A térségben határellenőrzés nélkül lehet közlekedni az országok között (I14).

2022-ben a schengeni térséghez a legtöbb uniós tagország csatlakozott, kivéve Bulgáriát, Ciprust, Írországot és Romániát. de olyan országokat is találunk, amelyek nem tagjai az uniónak, azonban a schengeni térségnek igen. Ilyen országok Norvégia, Svájc, Liechtenstein és Izland. Állampolgárságtól függetlenül bárki utazhat az országok között, azonban a hatóságok végezhetnek rendőri ellenőrzéseket a határátkelőhelyeknél. A könnyebb és szabadabb utazás következtében turisták százezrei élnek ezzel a lehetőséggel. Az Uniónak és schengeni térségnek hála, nagyon egyszerűen és gond nélkül van lehetőségünk külföldre utazni, repülővel, vonattal, hajóval vagy egyéb más eszközzel. Természetesen a határon való könnyebb átlépés mellett számos más húzóerő létezik, hogy utazásra csábítsanak bennünket. Az Unió további hozadéka a roaming díjak eltörlése. 2007-től kezdődően folyamatosan csökkentették a külföldi mobilozás díjait, 2017-től azonban, ha külföldre utazunk, a mobilszolgáltató nem számol fel többletköltséget (I6). Ha mobiltelefonunkat használjuk, hívást indítunk vele, SMS-t küldünk, vagy mobilinternetet használunk, ugyanazt az összeget fizetjük meg, mintha otthon lennénk (I13). 2022. július elsejétől a minőség is változik, hiszen az új barangolási szabályoknak köszönhetően a fogyasztók nem kapnak gyengébb minőségű szolgáltatást, illetve tájékoztatást fognak kapni arról is, ha egy nem uniós ország határába utaznak, ahol felmerülhetnek a többletköltség veszélyei (I10).

Kritikák az EU-ról

Az eddigiekben említett előnyök után, számomra magától értetődő lenne a kérdés, mégis miért vannak még mindig sokan, akik bizalmatlanok, és a tagság ellen vannak. Természetesen ez egy nehezen megválaszolható kérdés, több külső tényező is befolyásolhatja. Azt azonban senki nem állíthatja, hogy az Európai Unió tökéletes lenne.

Az évek alatt folyamatosan megnövekedett tagok száma technikai nehézségeket okoz, a sok résztvevő miatt pedig nehéz az alkalmazkodás. Túl nagy és gazdag országok vannak szemben a kisebb és gazdaságilag elmaradottabbakkal szemben. Gondoljunk csak bele, egy 27 fős osztályban is könnyen ellentéteket szülhet egy-egy döntés, nehezen megy az alkalmazkodás. Itt hasonló a helyzet, azonban sokkal nagyobb a teher és a felelősség. Egy másik akadály az, hogy a közvetlenül választott EP képviselők messze vannak a választóiktól. Bizonyos szakpolitikai területeket jól, azonban választóikat nehezen tudják képviselni (BÍRÓ-NAGY – LAKI, 2019).

A polgárok nem érezhetik magukénak az Uniót, hiszen az alapítószerződések általában csak közvetett módon érintik őket. Az EU nem egyetlen alapító okirattal jött létre, hanem a csatlakozó országok folyamatos alkalmazkodásának és egyezségének egyvelegeként fejlődött ki. Olyan kölcsönös alkalmazkodási folyamat ez tehát, amelyek idővel áttekinthetlenné tették az Unió intézményrendszerét és működési területeit (POGÁTSÁ, 2009).

„Brüsszel” sokaknak átláthatatlannak, távolinak és nehezen érthetőnek tűnik. Nem segít az sem hogy az EU kommunikációja nem a leghatékonyabb. További nehézség, ami egy hétköznapi ember számára ellenségesé teszi az Uniót, a szuverenitás kérdése. Sokan érezhetik úgy, hogy az Európai Unió több dologba szól bele, mint amennyibe kellene neki, ez nagymértékben sértheti hazánk autonómiáját. Sokszor összemosódhatnak a nemzeti érdekek az uniós érdekekkel, ezeket pedig sokszor nem közérthetően hozzák nyilvánosságra. Fontos lenne a nagyobb átláthatóság, hiszen szükséges, hogy az EU elnyerje a polgárai bizalmát.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

Az Eurobarometer nyári felmérése alapján, a magyar társadalom inkább kedvezően ítéli meg a tagságot (I15). Ugyanakkor az állampolgároknak van egyfajta általános követelése is az Unióval szemben; egy jobb és magasabb életszínvonal. A legtöbb kritika, amely a tagságot érinti, leginkább makroszintűek, nem pedig egyéni hátrányok. A nemzeti szuverenitás elvesztése, illetve az EP működésének árnyoldalai nehezen állíthatók szembe azokkal az előnyökkel, amelyekre fentebb kitértünk.

A tiszta tájékoztatás fontos; érdemes lenne már általános iskolás korban rávilágítani az Unió működésére, hogy később ne legyen annyira idegen a számukra, illetve az idősebb nemzedék számára is szükséges, hogy releváns információkat kapjanak világunk működéséről. Az információ ma már hatalom és előny, ezért elengedhetetlen, hogy tisztában legyünk a szervezet működésével. Meglátásaim szerint, már egy kismértékű, de objektív tájékoztatás is sokat segítene az emberekben kialakult képet helyesbiteni az EU-ról. Fontos, hogy tisztába legyünk a hibáival, hogy reálisan lássuk a valóságát. Tudnunk kell élni a lehetőségekkel, meg kell tanulnunk, mit nyerhetünk azzal, hogy egy hatalmas közös csapatot alkotunk.

Kutatásom során igyekeztem azokat az előnyöket említeni, amelyek hétköznapi ember számára is láthatóak és érezhetőek. Azokat az indokokat szerettem volna hangsúlyozni, melyek elővasása után, ha nem is változik meg mindenki véleménye, de egy kis átgondolásra tud sarkallni; hiszen olyan életminőséget közvetlenül negatívan befolyásoló hatást nem találtam a hallgatókra nézve, amelyek kézzelfoghatóak a mindennapokban.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (1) BALÁZS P. (2006): Az Európai Unió belülről. In: IZIKNÉ HEDRI G. (szerk.): Magyarország a kibővülő Európai Unióban. Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. Budapest. (2) BÍRÓ-NAGY A. – LAKI G. (2019): 15 év után. Az Európai Unió és a magyar társadalom. Friedrich-Ebert-Stiftung-Policy Solutions. Budapest. (3) POGATSA Z. (2009): Alomunió – Európai piac állam nélkül. Nyitott Könyvműhely. Budapest. (4) I1: Az Erasmus+ program fő sajátosságai (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hu/programme-guide/part-a/important-characteristics-of-the-erasmus-programme> (letöltve: 2022.05.10.) (5) I2: Az EU Egyesítési Szerződése (2022). Az Európai Unió hivatalos honlapja: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/hu/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties/merger-treaty> (letöltve: 2022.05.09) (6) I3: Az EU kiadásai és bevételei (2020) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2014-2020/spending-and-revenue_hu (letöltve: 2022.05.09) (7) I4: Az EU költségvetése Magyarországon (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://hungary.representation.ec.europa.eu/strategia-es-prioritasok/az-eu-koltsegtetese-magyarorszagon_hu (letöltve: 2022.05.09) (8) I5: Az Európai Unió története 1945-től 1959-ig (2022). Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_hu (letöltve: 2022.05.09) (9) I6: Barangolás: mobiltelefon-használat az EU-ban (2021) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/internet-telecoms/mobile-roaming-costs/index_hu.htm (letöltve: 2022.05.10.) (10) I7: Country facts (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/#> (letöltve: 2022.05.09) (11) I8: Erasmus+ 2020 in numbers (2020) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://ec.europa.eu/assets/eac/factsheets/factsheet-hu-2020_en.html (letöltve: 2022.05.10.) (12) I9: Erasmus- Eredmények és hatások (2014) <https://www.tka.hu/palyazatok/5853/erasmus---eredmenyek-es-hatasok> (letöltve: 2023. 01. 03) (13) I10: Javul a roaming július 1-jétől az Unióban (2022) <https://tudatosvasarlo.hu/javul-roaming-julius-1-europai-unio/> (letöltve: 2022.07.22.) (14) I11: Külföldi tanulmányok (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: Külföldi tanulmányok | Erasmus+ (europa.eu) (letöltve: 2022.05.10.) (15) I12: Magyarország (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/hungary_hu (letöltve: 2022.05.09) (16) I13: Minden, amit tudni kell a roamingdíjak megszűnéséről (2015) Az Európai Unió hivatalos honlapja: <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/economy/20150714STO81613/minden-amit-tudni-kell-a-roamingdijak-megszuneserol> (letöltve: 2022.05.10.) (17) I14: Schengeni térség (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_hu?etrans=hu (letöltve: 2022.05.10.) (18) I15: Standard Eurobarometer 97 Summer (2022) Standard Eurobarometer 97 - Summer 2022 - szeptember 2022 - Eurobarometer survey (europa.eu) (letöltve: 2023.01.10.) I16: Támogatható országok (2022) Az Európai Unió hivatalos honlapja: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/eligible-countries> (letöltve: 2022.05.10.)

SZERZŐK:

Csirmaz Andrea

Nemzetközi gazdálkodás BA szakos hallgató
Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar
csirmaz.andrea@gmail.com

*A jelen cikkhez fűzött értékes és hasznos észrevételekért köszönetet szeretnék mondani
témavezetőmnek, Dr. Sigér Fruzsina tanárnőnek.*

